

SOCIETAS HERALDICA SCANDINAVICA

NYHEDSBREV NR. 17, JULI 2010

ISSN: 1904-1233

REDAKTØRENS HJØRNE

Et nyt nyhedsbrev er udkommet, og de trofaste læsere vil sikkert notere sig, at der er sket nogle ændringer i layoutet. Vi håber, at det fremmer læsevenligheden og bidrager til den æstetiske nydelse af nyhedsbrevet. Vi byder en ny rapportør velkommen i redaktionen, Kristhild Marnseg, Norsk Heraldisk Forening, der vil rapportere om stort og småt fra den norske heraldiske verden. Bemærk at redaktøren har fået ny postadresse; den og andre praktiske oplysninger findes på nyhedsbrevets sidste side.

GOD LÆSNING OG GOD SOMMER!

INDHOLD

S. 1: REDAKTØRENS HJØRNE • INDHOLD

S. 2: ALLAN TØNNESEN 70 ÅR—OG RIDDER

S. 3: DANSK HERALDISK SELSKAB • HERALDIK FOR GENEALOGER

S. 4: LOGOISME • NORSK FORMAND FOR CUHAGS • HERALDISK SELSKAB PÅ FACEBOOK

S. 5: NYT FRA COLLEGE OF ARMS • FINSK HERALDIKER INDVALGT I SOCIETY OF ANTIQUARIES

S. 6: VÅBENPRYDET MESSEHAGEL

S. 7: FREDERIKSBERGS LOGO

S. 8: O TEMPORA, O MORES • KVITT ELLER DOBBELT

S. 10: NYE CANADISKE VÅBENER

S. 11: KNUD PRANGE 80 ÅR

ALLAN TØNNESEN 70 ÅR - OG RIDDER

Nils G. Bartholdy

Heraldisk Selskabs tidligere formand, fhv. antikvar, cand. mag. Allan Tønnesen fyldte 70 år den 17. maj og modtog få dage forinden Ridderkorset af Dannebrogordenen. Det er fortjent og en stor ære for selskabet. I Heraldisk Selskab har Allan Tønnesen udført et langvarigt og højt respekteret arbejde. Han blev medlem af styrelsen i 1973 og overtog i 1980 hvervet som redaktør af Heraldisk Tidsskrift, som han redigerede i ti år. Takket være sine mange kontakter kunne han præsentere en lang række lodige artikler skrevet af nordiske heraldikere og af fagfolk uden for Norden. Han hævede tidsskriftet til et niveau, der har vundet anerkendelse også i udenlandske fagkredse. Som formand 1997-2009 styrkede han selskabets nordiske profil både strukturmæssigt og især ved, at selskabet siden 2001 hvert andet år har afholdt en nordisk heraldikerkonference. Han trådte tilbage sidste år i forbindelse med konferencen i Stockholm, hvor selskabets 50 års jubilæum blev fejret. Allan Tønnesen er Danmarks næsten eneste specialist angående bomærker, de enkle stavformede mærker, som borger- og bondestanden indtil ca. 1700 benyttede til angivelse af ejendom, som motiv i segl og sommetider også som underskrift. I 1968 udgav han bogen "Helsingørs Bomærker", hvori han redegjorde for fænomenet i international sammenhæng. Han har offentliggjort flere artikler om bomærker, der udgør et væsentligt supplement til den egentlige heraldik, idet han har kunnet påvise, at bomærker undertiden også blev brugt af lavadelen.

Allan Tønnesen. Selvportræt.

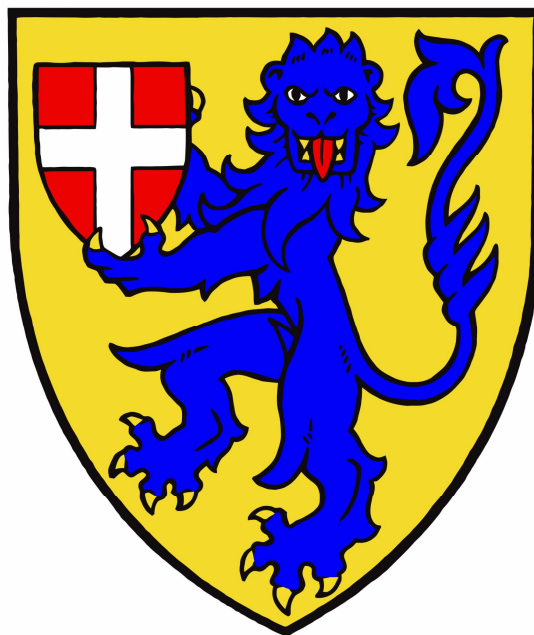
For tiden arbejder Allan Tønnesen på en udgave af de danske, norske, islandske og færøske enevoldsarveregeringsakter fra 1661, der indeholder et enormt navnestof. Projektet omfatter en analyse af samtlige underskriveres segl. Allan Tønnesen har i mange år dyrket malerkunsten og har udført skulpturer. De senere år har han især malet portrætter, herunder et udtryksfuldt selvportræt. I 2009 blev Allan Tønnesen æresmedlem af Heraldisk Selskab, og Svenska Heraldiska Föreningen tildelte ham sin fortjenstmedalje.

Allan Tønnesen kan i øvrigt se tilbage på en virksom og særdeles kompetent indsats i bygningsfredningens tjeneste. Sin interesse for ældre arkitektur grundlagde han tidligt som medarbejder ved "Danmarks Kirker". Han har skrevet bøger og artikler om bygninger og er forfatter til to bind af værket "København før og nu – og aldrig". Dertil kommer adskillige arkitektbiografier i Weilbachs Kunstnerleksikon og artikler om historisk byggeteknik i Danmarks Nationalleksikon. For sit arbejde med bygninger gennem 40 år modtog han Fortjenstmedaillen i 2001. Han er stadig aktiv i Historisk-Topografisk Selskab for Frederiksberg.

DANSK HERALDISK SELSKAB

Ved et møde onsdag den 19. maj besluttes det at omdanne Heraldisk Selskabs afdeling for København og Omegn til en national, dansk lokalafdeling af Heraldisk Selskab—Dansk Heraldisk Selskab (*Societas Heraldica Danica*).

Selskabet er dannet ved en omlægning i af *Societas Heraldica Scandinavica* lokalafdeling for København og Omegn (grundlagt 1961) og er som sådan tilknyttet *Societas Heraldica Scandinavica* som dettes danske lokalafdeling. Selskabet har dermed rødder i de to tidligere danske foreninger, Dansk Selskab for Heraldik og Sfragistik (grundlagt 1941 som *Collegium Heraldicum*) og Dansk Heraldisk Samfund af 1946, der i 1959 begge og samtidigt blev opløst til fordel for *Societas Heraldica Scandinavica*.

Dansk Heraldisk Selskabs våben: I guld en blå oprejst leopard holdende et rødt skjold med et gennemgående sølv kors.

Tegning: Ronny Andersen

Bestyrelsen for afdelingen udgøres af Peter Kurrild-Klitgaard (formand) Niels Arne Dam (1. næstformand og kasserer), Ronny Andersen (2. næstformand og sekretær), Nils G. Bartholdy, Carl-Thomas von Christerson og Bo Møller. Afdelingen vil fortsætte den heraldiske forelæsningsrække og derudover er der planer om at arrangere udflugter. Vedtægter for afdelingen og andre oplysninger findes på Heraldisk Selskabs hjemmeside:

http://heraldik.org/index.php?option=com_content&view=article&id=154&Itemid=63

HERALDIK FOR GENEALOGER

Genealogiska Samfundet i Finland (Suomen Sukututkimusseura) arrangerer en kursusdag i heraldik: "Planlægning og realisering af slægtsvåbener" (Sukuvaakunan suunnittelu ja toteutus). Kurset er tænkt for slægtsforskere og slægtsforeninger der er interesserede i at anskaffe et eget våben og vil behandle hvad man skal iagttage når man vil skabe et våben og forskellige måder at realisere det på. Kurset finder sted lørdag den 2. oktober 2010 kl. 10.00-16.00 i Videnskabernes hus, sal 505 på Kirkkokatu 6 i Helsingfors og ledes af fil. mag. Petteri Järvi. Deltagergebyret er 45 Euro med 30 % rabat til foreningens medlemmer. Tilmelding senest 29.9. på tel. 010 387 7901 eller til sekretæren: sihteeri@genealogia.fi.

LOGOISME

Antti Matikkala har sendt os dette billede, der viser et eksempel på hvordan man forsøger at 'modernisere' eller rettere 'logoisere' et våben – i dette tilfælde våbenet for Anglia Ruskin University i Cambridge.

Mon universitetet forventer at blive oversvømmet af studerende efter dette?

NORSK FORMAND FOR CUHAGS

The Cambridge University Heraldic and Genealogical Society har fået ny formand, den norske Ph.D.-studerende ved universitetets Department of Linguistics, Marius Johndal. Marius Johndal er først og fremmest heraldisk interesseret, og især interesseret i middelalderen og farver. Til højre ses CUHAGS' våben, der blev til delt dem af The College of Arms i 2007.

HERALDISK SELSKAB PÅ FACEBOOK

Heraldisk Selskab har nu en profil på det sociale netværk Facebook. Profilen nås via dette link:

<http://www.facebook.com/heraldik>

BEFORDNINGAR INOM COLLEGE OF ARMS

Antti Matikkala

Sir Peter Gwynn-Jones, som blev utnämnd till Knight Commander of the Royal Victorian Order (KCVO) i New Year's Honours List 2010, pensionerade sig den 31 mars 2010 från tjänsten som Garter Principal King of Arms. Han var innehavare av tjänsten sedan 1995. Sir Peter's memoarer, *The Coati Sable* can beställas från The Memoir Club (<http://www.thememoirclub.co.uk/> 19.95 GBP) och erbjuder en frejdig läsoplevelse. Skulle boken översättas kunde den rentav heta *Den svarta näsbjörnen*.

Thomas Woodcock, Norroy & Ulster King of Arms tillträdde tjänsten som Garter Principal King of Arms den 1 april. Den därmed lediga tjänsten som Norroy & Ulster King of Arms gick till Patric Dickinson, Richmond Herald. Han beträdde denna post den 6 april. Dr Clive Cheesman, Rouge Dragon Pursuivant fick Dickinsons tjänst som Richmond Herald den 7 april.

Efter Hubert Chesshyres pensionering från tjänsten som Clarenceux King of Arms den 22 juni efterträds han av Dickinson, som beskriver sin karriär i artikeln "An Extended Gap Year" (<http://www.exeter.ox.ac.uk/documents/alumni/publications/register-03.pdf> s. 41–47) och sammanfattar sin karriär med: "A curious occupation, I readily admit, but there are probably worse ways of spending a life."

FINSK HERALDIKER INDVALGT I *THE SOCIETY OF ANTIQUARIES*

Antti Matikkala har opnået den sjældne ære at blive indvalgt som Fellow i det engelske Society of Antiquaries : <http://www.sal.org.uk/newsandevents/newsarchive/> under den 3. december 2009

Vi ønsker tillykke!

DANSK HERALDISK BIBLIOGRAFI
1569-1999
Steen Clemmensen, Ole Rostock & Sven Tito Achen

DANSK HERALDISK BIBLIOGRAFI 1569-1999

Af Steen Clemmensen, Ole Rostock & Sven Tito Achen

Bibliografien samler alle væsentlige artikler og bøger hvor indholdet hovedsageligt er af heraldisk karakter og vedrører danske forhold, eller er skrevet af danskere eller udgivet i Danmark.

Udgivet 2002, 294 sider.

Sælges nu for 250 DKK

Bestil hos: order@heraldik.org

VÅBENPRYDET MESSEHAGEL

Vor Frelzers Kirke på Christianshavn i København ejer en fornemt tilvirket messehagel fra 1697. Messehagelen er af rødt fløjl besat med dekorationer i sølv- og guldtråd. Blandt dekorationerne er to våbenskjolde, der sandsynligvis er våbener for de, der har skænket den kostbare gave til kirken. Våbenet dexter viser i rødt et opretstående sværd med guld skæfte, om klinggen en guld krone, overlagt af to krydsede sølv kårder med guld skæfter. På hjelmen Fortuna.

Om våbenet ses initialerne LWA. Våbenet sinister viser i blåt en naturligt farvet vildmand, på hjelmen et Agnus Dei. Om våbenet initialerne CCW. Værket *Danmarks Kirker* fortæller følgende:

"...ifølge kirkens arkivalier skænket af en vis fru Franckenau, der er noget der tyder på, at det drejer sig om Anne Cathrine Wilde, gift med Christian V.s livlæge Georg Franck de Franckenau, eftersom navne-cifrene, der er syet på fløjlet, to gange gentager bogstavet W."

Denne identifikation passer dog ikke med de resterende initialer, og nu beder vi om hjælp fra nyhedsbrevets læsere; hvis nogen kan identificere våbenerne og dermed give os af messehagelen, hører vi meget gerne fra jer!

FREDERIKSBERGS LOGO

Frederiksberg Kommune, der i dag ligger helt omsluttet af Københavns Kommune, har i over 100 år anvendt våbenet til venstre. Den 10. maj i år offentliggjorde Frederiksberg så et nyt logo, der ses nedenfor. Et logo, der skal "brande" Frederiksberg som by, hvor kommunevåbenet identificerer kommunen. Logoet, der er udformet af kommunikationsfirmaet Bysted og har kostet 250.000 DKK, skal især bruges af byens erhvervs- og kulturliv, der på den måde kan markere, at de har hjemme på Frederiksberg.

På en særlig hjemmeside for det nye logo, www.logofrederiksberg.dk, hedder det bl.a.:
Byens grønne steder er kendt i hele hovedstaden som en indbydende oase - åben for alle og en enestående mulighed for at nyde naturen midt i byen. Overskud og åbenhed kendetegner også Frederiksbergs nye bylogo. Det illustrerer de grønne byrum, mangfoldigheden og puls. Logoets form er baseret på Frederiksbergs geografi, hvor enkelte pletter rækker ud mod omverdenen ligesom bladene på et stort træ.

FREDERIKSBERG

Det er dog langt fra alle Frederiksbergere, der har taget godt imod det nye logo. Frederiksberg er et sted med en stærk lokal identitet, og de lokale medier har været fyldt med protester mod det nye logo. Logoet er blevet kaldt for et "det mug-grønne klatmaleri", for "forvirrende og rodet", "karakterløst" og det meget rammende øgenavn "Nyset"! Flere har hæftet sig ved, at det abstrakte logo ikke siger meget om Frederiksberg, andet end at der er grønne træer og at himlen indimellem er blå, og at logoet frem for harmoni ustråler forvirring. En af brevskriverne har en forventning om, at logoet vil være glemt om få år, og at Frederiksbergs borgere vil blive ved med at identificere sig med kommunens ærværdige våben.

HUSK! Selskabets slips, mørkeblåt strøet med Selskabets våben.

Selskabet tilbyder også en pin bestående af Selskabets våben.

Slipset kan købes for 150 DKK og en pin koster 20 DKK.

Bestil hos: order@heraldik.org

O TEMPORA, O MORES

- eller hvad dagbladet Politiken ikke ved om det tyske rigsvåben.

Carl-Thomas von Christerson

I Politiken (7.7.2010) har den tyske fodboldentusiast malet den tyske ørn i ansigtet. Billedteksten meddeler at det er en ørneunge og at det kan hænge sammen med at det tyske fodboldlandshold et af de yngste ved VM!!

KVITT ELLER DOBBELT

I sidste nummer af nyhedsbrevet var der en omtale af programmet "Kvitt eller Dobbel" på NRK, hvor én af deltagerne dyster i spørgsmål om kommunalheraldik. Tom S. Vadholm, formand for Norsk Heraldisk Forening, fortæller: "Fra Norge kan jeg nå oplyse at programmet "Kvitt eller dobbelt" fortsetter på

<http://www1.nrk.no/nett-tv/klipp/606571>

hvor man har tre finalister. Først er det en som prøver seg på "Norsk jernbanehistorie", så er det Ole Wiseth med "Norske kommunevåpen" og til sist en som går opp i "Madonna". I programmet med kommunevåpen er fortsatt Hans Cappelen fagdommer. Men i tillegg til NOK 96000 vinner Wiseth også ett års gratis medlemskap i Norsk Heraldisk Forening og foreningens CD-Rom-skive om heraldikk. I den forbindelse ser man også NHFs formann samt direktør Knut Johannessen i Riksarkivet og som bl.a. arbeider med kommunevåpen."

SOCIETAS HERALDICA SCANDINAVICA

Heraldisk Selskab – Heraldinen Seura – Skjaldfræðafélagid
Heraldisk Selskap – Heraldiska Sällskapet

Greven af Flandern. Fra Armorial de la Toison d'Or, »Den Gyldne Flies' Våbenbog«, 1400-tallets første halvdel.

Besøg SHS-hjemmesiden: www.heraldik.org

SOCIETAS HERALDICA SCANDINAVICA

præsenterer ny bogudgivelse:

SVEN TITO ACHEN:

Heraldikkens femten glæder

Heraldik er viden om våbenskjolde. Våbenskjoldene opstod på korstogstiden sidst i 1100-tallet, for at man i kamptummelen kunne kende ven fra fjende. Det varede ikke længe, før det var nødvendigt med specialister til at holde styr på de talrige nye våbener, der hurtigt blev skabt og som blev brugt i mange sammenhænge. Disse specialister blev kaldt herolde, og heraf afledtes betegnelsen på deres kunst: heraldik.

Heraldikken møder vi ikke kun på krigerens skjold som seglmærke, men endvidere på bygnings-tavler på vore gamle herregårde, på ambassadeskilte og skilte ved kommune-grænser, som dekora-tion på porcelæn, som bogejermærker og på mange andre bygninger og genstande.

Herolden med sin assistent. Udsnit fra »Kong Renés turnerbog«, o. 1460.

Heraldik er ikke kun for kongelige og adelige, stater og kommuner. Lige siden middelalderen har helt almindelige borgere ført våbener. Mange borgerlige våbener har været ført af den samme familie i flere hundrede år. Men heraldikken er en levende kunstart, og der antages stadig nye våbener.

Forfatterens eget familievåben. Tegnet af Ronny Andersen. Modstående side: Portrætter af Ivar Akselsen Thott og Magdalena Bonde. Gavna.

Forfatteren Sven Tito Achen (1922-86) var ekspert i heraldik, men tillige en livfuld fortæller. I bogen *Heraldikkens femten glæder* beretter han om de mange glæder heraldikken kan give dén, der beskæftiger sig med den. Blandt andet den detektiviske glæde, selvfølelsens glæde og den skabende glæde for blot at nævne nogle.

Bogen, der udkom første gang i 1978, har i mange år været udsolgt, men er nu blevet nyudgivet af Heraldisk Selskab (*Societas Heraldica Scandinavica*) til markering af selskabets 50-års jubilæum. De gamle sort/hvide illustrationer er blevet udskiftet med nye i farver, der yder den farvestrålende heraldiske kunst den ære, den fortjener.

Heraldikkens femten glæder er ganske enkelt én af verdens bedste og mest underholdende bøger om heraldik!

Undertegnede bestiller hermed ____ eksemplar(er) af Sven Tito Achen: *Heraldikkens femten glæder*, København 2009 (222 sider, ill. i farver) à dkr. 260,- pr. bog (ekskl. forsendelse*).

Navn: _____

Adresse: _____

Postnummer: _____ By: _____

Land: _____

Sendes til: Ronny Andersen
Frederiksholms Kanal 26 D, st.th.
DK-1220 København K
Danmark

Eller bestil pr. e-mail: order@heraldik.org

*: Forsendelse sker fra trykkeriet Brodr. Fossum AS, Møllergt. 8, 0179 Oslo, Norge.

HUSK at købe en af verdens bedste og mest underholdende bøger om heraldik.

Pris 260 DKK + porto & ekspedition 109 DKK

Bestil hos: order@heraldik.org

NYE CANADISKE VÅBENER

Vi minder om, at The Canadian Heraldic Authority meget fortjenstfuldt lægger nye 'grants of arms' på Internettet, så alle kan nyde de mange spændende våbener og den fine heraldiske kunst, der kommer fra Canada. Der er netop lagt nye våbener ud i våbenregisteret, der kan findes her: <http://archive.gg.ca/heraldry/pub-reg/main.asp?lang=e>

Man kan bruge en simpel eller avanceret søgeformular, søge på våbenantagerens navn, våbenets figurer og på de kunstnere, der har udført våbentegningen, så der er rig mulighed for at fordybe sig på forskellige måder. Vi sender en tak til den canadiske heraldiske autoritet for det store arbejde, der præsenteres her. Forneden nogle af de nyeste våbener.

Jean- Daniel Lafond

Barbara Anne Hagerman

Emily Carr University of Art and Design

Christopher Michael Dorosz

KNUD PRANGE 80 ÅR

Peter Kurrild-Klitgaard

Societas Heraldica Scandinavica's mangeårige formand (1976-97), Knud Prange, kunne den 6. juni fejre sin 80 års fødselsdag. Knud Prange var efter uddannelse som mag.art. i historie (1956) og ansættelse som arkivar i mange år ansat som universitetslektor i historie ved Københavns Universitet og leder af dettes Lokalhistoriske Afdeling 1970-2000. Udover sit formandsvirke er Knud Prange i heraldiske kredse først og fremmest kendt for sine bøger "Heraldik og historie" (2. udg., 1977) og "Våbenanetavlen" (1982). Han blev i 1980 indvalgt som associeret medlem og i 2002 som medlem af Académie Internationale d'Héraldique. Blandt mange tillidsposter er siden 1975 formandskabet for Alf. Goods Fond, som i årevis generøst har støttet SHS' udgivelser.

Knud Prange er udnævnt til Ridder af Dannebrogordenen for sin indsats for dansk heraldik, slægtsforskning og lokalhistorie og har også modtaget flere andre priser og hædersbevisninger, bl.a. Svenska Heraldiska Föreningens Förtjänstmedalj i Guld (2004) og æresmedlemskab af SHS (1999).

SHS ønsker Knud hjerteligt tillykke med den runde dag.

Knud Pranges våben, tegnet af Jan Raneke

SOCIETAS HERALDICA SCANDINAVICAS NYHEDSBREV

ISSN: 1904-1233

UDGIVER: SOCIETAS HERALDICA SCANDINAVICA

REDAKTØR: RONNY ANDERSEN, AMALIENBORG SLOTPLADS 7 E, DK-1257 KØBENHAVN K, DANMARK

E-MAIL: andersen@heraldik.org

I REDAKTIONEN: CARL-THOMAS VON CHRISTIERSON, KRISTHILD MARNSEG